

Barbara Radke

Scenariusz lekcji religii dla szkoły ponadpodstawowej (technikum i liceum ogólnokształcące)

Temat: *Weźmijcie Ducha Świętego (J 20, 22).*

Ilość jednostek lekcyjnych: 1

Lekcja otwarta, 3 klasa technikum

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- przypomnienie, kim jest Trzecia Osoba Trójcy Świętej,
- przybliżenie działania mocy Ducha Świętego,
- porównanie darów, owoców i charyzmatów Ducha Świętego,
- omówienie działania charyzmatów,
- ukazanie charyzmatów jako szczególnych darów w Kościele,
- motywowanie uczniów do odkrywania własnych charyzmatów,
- zapoznanie uczniów z cytatami biblijnymi wspominającymi o Duchu Św. i Jego darach.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Dary i charyzmaty Ducha Świętego

Uczeń po lekcji powinien:

- potrafi odróżnić dary Ducha Świętego od charyzmatów,
- zdoła wymienić charyzmaty i ich specyfikę,
- podać przykłady charyzmatów z urzędu i z posługi w Kościele,
- wyjaśnić znaczenie charyzmatów w kościele,
- wyjaśnić, w jaki sposób można otrzymać w Kościele Ducha Świętego i Jego charyzmaty.

Postawy

- odkrywa szczególne działanie Ducha Świętego na duszę człowieka,
- odkrywa poszczególne charyzmaty,
- posiada zrozumienie koncepcji wykorzystania charyzmatów w Kościele,
- samodzielnie analizuje wybrane teksty z *Biblii*, rozumie ich konstrukcję, założenia,

Odniesienie do programu nauczania: pt. *Z Bogiem w dorosłe życie*
Komisja Wychowania Katolickiego KEP, AZ-3-01/18 dla klasy 3 liceum i technikum

Odniesienie do podstawy programowej:

- Księgi, języki biblijne i gatunki literackie w Biblii. Zasady interpretacji tekstów biblijnych (A.5),
- Dzieje Kościoła na przestrzeni wieków: początki chrześcijaństwa (E.1),
- Nowy Testament (E.1.2),
- Świadkowie modlitwy (D.9),
- Interpretacja wybranych tekstów biblijnych w oparciu o poznane zasady (A.5.2).

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: gatunki literackie, Biblia (odniesienia do Księgi Rodzaju, Księgi Wyjścia, Dziejów Apostolskich, Listów Apostolskich, Ewangelii św. Jana itp.) wartości duchowe, znaczenie darów,
- Filozofia: autorefleksja,
- Historia: dane historyczne, czas wydarzeń historycznych (1 – 70 r n.e.), miejsce wydarzeń: starożytny Rzym, Palestyna; odniesienia do kultury i tradycji starożytnego Rzymu i Izraela

Formy organizacyjne pracy uczniów

Praca zbiorowa, praca indywidualna

Metody i techniki dydaktyczne

Praca z tekstem, praca ze Słowem Bożym, rozmowa kierowana, mini wykład, burza mózgów, praca z kartami pracy, notatka, tablica, prezentacja

Środki i pomoce dydaktyczne

- Fragmenty Pisma Świętego (np. 1 Kor 12, 1-11; 1 Kor 13, 1-2,13; J 14, 13-18; J 15, 1-3,5; J 20, 19-23; Rz. 12, 6-8),
- Katechizmu Kościoła Katolickiego (799-801),
- Sekwencja do Ducha Świętego,
- Fragmenty: Mielnicki K. i in., Przewodnik metodyczny *Szczęśliwi, którzy żyją nadzieją*, Klasa III liceum, *Każdy ma swój charyzmat od Boga*, Jedność, Kielce, 2022, 187-192.
- Fąfara K., *Cykl katechez o darach Ducha Świętego: Dar mądrości*, Opoka.org.pl, 2002
- Kudrasiewicz J., *Każdy ma własny charyzmat od Boga (1 Kor 7, 7)*, Odkrywanie Ducha Świętego, Kielce, 1998, str. 338-252.
- Pikus T., *Charyzmaty w Kościele*, Warszawskie Studia Teologiczne, XXII/2, 2009, 102-120.
- karty pracy, zeszyt ucznia, notatki, prezentacja.

Przebieg lekcji

I. Wprowadzenie

Modlitwa wstępna na rozpoczęcie lekcji religii z prośbą o potrzebne łaski i Bożą opiekę, którą inicjuje nauczyciel religii i kontynuuje wyznaczony uczeń

A. Przedstawienie uczniom celów lekcji (tj. wymagań ogólnych) i podanie tematu lekcji. Wyświetlenie prezentacji z tematem lekcji,

B. Nawiązania do wiedzy osobistej uczniów dotyczącej pojęcia „Ducha Świętego”.

Nauczyciel zadaje do klasy pytanie: *Kim jest Duch Święty? Co o Nim wiemy?* Nauczyciel pisze na środku tablicy słowo „Duch Św.” oraz odchodzące od tego wyrazu strzałki w różnych kierunkach. Prosi uczniów, aby podali synonimy opisujące Trzecią Osobę Boską i zapisuje propozycje uczniów na końcu poszczególnych strzałek. Do ćwiczenia można wykorzystać: *Sekwencję do Ducha Świętego (karta pracy nr 1)*.

- Trzecia Osoba Trójcy Świętej,
- Pan, Stworzyciel
- Duch pochodzący od Ojca i Syna
- Pocieszyciel,
- Dawca darów,
- Ojciec ubogich,
- Światłość najświętsza,
- Najmilszy z gości.

Nauczyciel religii uzupełnia informacje uczniów. Zwraca uwagę, że najmniej znaną osobą Trójcy Świętej jest Duch Święty, którego Pismo Św. nazywa wieloma imionami w tym: Pocieszycielem, obrońcą, Nauczycielem (Parakletem), Darczyńcą (nauczyciel podkreśla na tablicy słowo: Darczyńca). A także hebrajskim słowem *Ruah*, które oznacza *tchnienie, wiatr, oddech, powiew*. Dzieje się tak dlatego, ponieważ Duch Św. jest duchem, który z wielką delikatnością obchodzi się z naszą duszą (z nami) i zawsze „dostraja się” do naszej wrażliwości. Jest zawsze kompatybilny z duszą człowieka. Sam Pan Jezus mówi, że *Duch Święty jest jak wiatr którego szum możemy usłyszeć, ale jego samego możemy nawet nie dostrzec* (J 3, 8). Nauczyciel odnosząc się do podkreślonego słowa na tablicy (tj. Darczyńca) kontynuuje: Duch Św. będzie również do nas przychodził z darami, jako Darczyńca. I w „lekkim powiewie” będzie nam przynosił m.in. pocieszenie, nadzieję, mądrość, inspirację, a także konkretne dary, owoce duchowe i charyzmaty. A zrobi to wszystko w sposób niezauważalny dla nas.

Wszystko co otrzymaliśmy od Niego będzie zawsze zgodne/kompatybilne z naszą naturą. Co więcej, wszyscy zostaniemy (i już zostaliśmy) obdarowani przez Niego.

Nauczyciel przedstawia plansze działania Ducha Świętego.

II. Rozwinięcie

Nauczyciel religii zapoznaje uczniów z planszami dotyczącymi darów, owoców Ducha Świętego. W pierwszej kolejności wyświetla na planszy tekst biblijny dotyczący darów i pyta się uczniów:

- Jakie znamy przejawy działania Ducha Świętego?
- Ile mamy tych darów? Dlaczego mamy 7. darów?
- Jakie mamy dary Ducha Świętego?
- Czym są te dary?
- Kiedy otrzymujemy owoce i dary Ducha Świętego?
- Z czym nam kojarzą się owoce Ducha Świętego?

Po udzieleniu odpowiedzi przez uczniów nauczyciel otwiera plansze z napisem „charyzmaty” i wyjaśnia, że tuż obok darów i owoców istnieją jeszcze specjalne dary nazywane „charyzmatami” (gr. *chárisma* – powab, łaska, łaskawość, miłosierny dar) czyli szczególnymi, niezasłużonymi darami Ducha Świętego. Charyzmaty są udzielane poszczególnym ludziom w celu umocnienia, rozwoju i pomocy Kościołowi. Następnie nauczyciel prosi, aby uczniowie zapoznali się z tekstem 1. Listu do Koryntian (1 Kor 12, 1-11) (*karta pracy nr 2*) i podkreślili na karcie pracy specjalne dary Ducha Św., które znajdują w tekście.

Po wykonaniu zadania Nauczyciel podkreśla, że rolą Ducha Świętego jest ożywianie Kościoła i kontynuowanie dzieła Jezusa m.in. za pomocą charyzmatów.

A. Nauczyciel przedstawia mini wykład na temat działania Ducha Świętego.

Jezus powiedział do Apostołów: *Weźmijcie Ducha Świętego* (J 20,22), a oni nagle zaczęli mówić obcymi językami. Dary Ducha Świętego są bardzo różne, tak jak różni są ludzie i funkcje, które sprawują oni w Kościele, *lecz ten sam Duch [...], sprawca wszystkiego we wszystkich. Wszystkim zaś objawia się Duch dla [wspólnego] dobra*” (1 Kor 12,4-5). Charyzmaty mogą być zwyczajne i nadzwyczajne (zwane specjalnymi). Jezus zapewnia, że *każdy kto w Niego wierzy, będzie dokonywał tych samych dzieł, które On robił tu na ziemi* (J 14, 12), a więc otrzyma charyzmat.

Dla przykładu *charyzmatem mądrości* obdarzony był król Salomon, którego nadprzyrodzoną mądrością fascynował się cały ówczesny świat w tym słynna wieszczka królowa Saby (1 Krl 3,28; 5,9). *Charyzmat mądrości* pozwalał rozróżniać dobro od zła, wydawać sprawiedliwe wyroki (np.

Salomonowi, 1 Krl 3,9.16-28), wyjaśniać sny (np. Józefowi Rdz 41, 38), dawać dobre rady, przekonywająco przemawiać (por Rdz 40- 41,43), umiejętnie radzić sobie w życiu, dobrać najlepsze metody i środki dla zrealizowania określonego celu czy planować bitwy (np. Mojżesz, Sdz 3,10; 6,34; 11,29) (Fafara, 2002; Pikus, 2009).

Charyzmatem przemawiania zostali obdarowani władcy Izraela (król: Saul i Dawid), którzy potrafili sobie zjednać tłumy (Iz 59,21; Ez 2,2; Za 7,12). Również i Apostołowie potrafili „przemawiać z mocą”, powodując że tłum obojętnych ludzi zaczął ich nagle słuchać. Natomiast wrogowie stawiali się nagle ich przyjaciółmi (Kudrasiewicz, 1998; Pikus, 2009).

Dar uzdrawiania, dar modlitwy o zdrowie: duchowe, psychiczne, emocjonalne czy też fizyczne osoby proszącej o to Boga. Podobnie jak Pan Jezus uzdrawiał ludzi, tak samo i Duch Święty udziela łaski uzdrowienia.

Wielu proroków posiadało również *charyzmat czynienia cudów* (np. rozstąpił morze, uderzył w skałę i ziemia wydała wodę na pustyni). Jest to dar, przez który Bóg, ukazuje swoją moc i potęgę. Celem zazwyczaj jest pokazanie łaski i mocy Boga.

Szczególnym darem jest *dar prorocstwa*. Jest to natchniona mowa, która odbywa się pod wpływem Ducha Świętego. Taka osoba nie tylko głosi słowa od Boga lecz również objawia ludziom wolę Boga (1 Kor 14,26). Dodatkowo może pouczać, podnosić na duchu (1 Kor 14,31), zapowiadać zmiany, przepowiadać przyszłe wydarzenia (np. narodzenie Jezusa, zburzenie świątyni Jerozolimskiej, Sodomy i Gomory itp.). Bezpośrednio z darem prorocstwa łączy się *dar rozeznawania duchów*. Dar pozwala rozpoznać duchy (1 J 4,5), zdemaskować złego ducha, rozpoznać ducha Bożego i złego, człowieka (Badajcie duchy czy są z Boga (1 J 4,1) (Kudrasiewicz, 1998). Przydatny jest przy modlitwach o uwolnienie, uzdrowienie i egzorcyzmach, ale i w kontaktach między ludzkich.

Na końcu św. Paweł wymienia *dar języków* (modlitwy w językach). To jeden z najpowszechniejszych darów charyzmatycznych. Można rozróżnić kilka rodzajów tego daru. Pierwszy polega na modlitwie uwielbienia Boga. Osoba posiadająca dar języków nie rozumie wypowiedzianych słów, ale wypowiedziana modlitwa jest bardzo skuteczna np. podczas modlitwy modlitwą wstawienniczej. Inne osoby mają *dar śpiewu w językach* (1 Kor 12, 1-11).

B. Nauczyciel wyświetla planszę z podziałem charyzmatów „z urzędu” i „z posługi”. Następnie zwracając się do uczniów podaje, że św. Paweł w pierwszym liście do Koryntian zapewnia, że *Każdy ma własny charyzmat od Boga* (1 Kor 7,7). A niektórzy mogą mieć ich nawet kilka. Przykładem jest np. o. Pio, św. Jan Maria Vianney, czy św. Teresea z Avila itp. Czasem bywa tak, że te cudowne dary są dla nas tak oczywiste, że nie kojarzymy ich z charyzmatami. Mowa tu oczywiście o charyzmatach zwyczajnych.

Zgodnie z Katechizmem Kościoła Katolickiego (punkty 799- 801) charyzmaty możemy jeszcze dodatkowo podzielić na: pochodzące z urzędu (np. Urząd Nauczycielski Kościoła, Komisja Episkopatu Polski, Sąd biskupi itp.), jak i z posługi (posługa modlitwy wstawienniczej, prorokowania

itp.), ponieważ są darami Ducha Świętego (Nauczyciel prosi, aby uczniowie odczytali z *karty pracy nr 3* charyzmaty zwyczajne z tzw. z urzędu (Rz 12,6-810). Przykładem „charyzmatu z urzędu” jest np. Urząd Nauczycielski Kościoła, który czuwa nad przestrzeganiem ustalonego porządku w kościele, nad zachowaniem zasad, reguł, doktryny, a także będzie koordynował życie duszpasterskie. W taki właśnie sposób papież otrzymuje charyzmaty dla posługi całego Kościoła, a biskupi dla posługi w diecezjach (Mielnicki i in., 2022).

Nauczyciel zwraca uwagę, że każdy z nas otrzymuje dary do posługi w środowisku, w którym żyje. Mogą to być również dary do posługi w klasie, szkole, kościele czy w rodzinie. Możemy je rozeznawać, patrząc na owoce naszych działań.

Nauczyciel zwraca się do uczniów z pytaniem:

- Pomyślcie, jakie możecie mieć charyzmaty zwyczajne? Podajcie przynajmniej jeden, jaki znajdziecie u swoich kolegów z klasy.
- Jakie ze swoich umiejętności określilibyście jako dary nadzwyczajne?

Nauczyciel religii prosi, aby uczniowie na wyznaczonych kartach pracy napisali, jakie charyzmaty dostrzegają u swoich kolegów. Uczniowie starają się dostrzec we wszystkich swoich kolegach charyzmaty. Nauczyciel prosi, aby uczniowie podzielili się swoimi opisami (ćwiczenie zaczerpnięte z książki: Mielnicki i in., 2022).

Nauczyciel prosi, aby uczniowie jeszcze raz spojrzeli na *kartę nr 2* i zadaje pytanie:

- Który z darów nadzwyczajnych jest dla nas interesujący?
- W jaki sposób mógłbyś wykorzystać taki dar?

Nauczyciel prosi, aby uczniowie podzielili się swoimi spostrzeżeniami.

E. Nauczyciel nawiązując do uzyskanych odpowiedzi uczniów, prosi aby uczniowie zapoznali się z treścią *karty pracy nr 4*. i zadaje pytanie:

Co trzeba zrobić, aby otrzymać Ducha Św. i Jego dary, charyzmaty itp.? Nauczyciel prosi, aby dzieci odczytały je na głos.

Na zakończenie nauczyciel informuje uczniów, że charyzmat może zostać dany człowiekowi na całe życie, na czas określony, a także na daną sytuację. W taki właśnie sposób o. Pio był w stanie spowiadać obcokrajowców, których języków nigdy się nie uczył. Duch Św. używał mu *daru języków*.

III. ZAKOŃCZENIE

Nauczyciel religii podsumowuje treści lekcji.

Podaje, że na podstawie poznanych tekstów uczniowie zorientowali się, że istnieją różne oblicza działań Ducha Świętego, a szczególnymi jego darami są charyzmaty. Charyzmat, czyli dar szczególnej łaski Ducha Świętego jest dany każdemu człowiekowi

Aby uzyskać dary i charyzmaty Ducha Świętego należy:

- Trwać w Jezusie (J 15, 1-3.5),
- Wziąć Ducha Świętego od Jezusa (J 20,22),
- Zachowywać przykazania Jezusa (J 14, 15-18),
- Prosić Jezusa (J 14, 13-14),
- Kierować się miłością (1 Kor 13, 1-2.13).

Załącznik nr 1

Karta pracy

Zapoznaj się z treścią Sekwencji do Ducha Świętego i podkreśl synonimy opisujące Trzecią Osobę Boską

Przybądź, Duchu Święty,
Spuść z niebiosów wzięty
Światła Twego strumień.
Przyjdź, Ojczy ubogich,
Dawco darów mnogich,
Przyjdź Światłości sumień!

O najmiłszy z Gości,
Słodka serc radości,
Słodkie orzeźwienie.
W pracy Tyś ochłodą,
W skwarze żywą wodą,
W płaczu utulenie.

Światłości najświętsza!
Serc wierzących wnętrza
Poddaj swej potędze!
Bez Twojego tchnienia
Cóż jest wśród stworzenia?

Jeno cierń i nędze!
Obmyj, co nieświęte,
Oschłym wlej zachętę,
Ulecz serca ranę!

Nagnij, co jest harde,
Rozgrzej serca twarde,
Prowadź zabłąkane.

Daj Twoim wierzącym,
W Tobie ufającym,
Siedmiorakie dary!

Daj zasługę męstwa,
Daj wieniec zwycięstwa,
Daj szczęście bez miary!

Karta pracy

Przeczytaj fragment tekstu biblijnego napisanego przez św. Pawła (1 Kor 12, 1-11). Następnie wymień dary/charyzmaty Ducha Świętego przedstawione w tym tekście.

Nie chciałbym, bracia, byście nie wiedzieli o darach duchowych. **2** Wiecie, że gdyście byli poganami, ciągnęło was nieodparcie ku niemym bożkom. **3** Otóż zapewniam was, że nikt, pozostając pod natchnieniem Ducha Bożego, nie może mówić: «Niech Jezus będzie przeklęty!». Nikt też nie może powiedzieć bez pomocy Ducha Świętego: «Panem jest Jezus». **4** Różne są dary łaski, lecz ten sam Duch; **5** różne też są rodzaje posługiwania, ale jeden Pan; **6** różne są wreszcie działania, lecz ten sam Bóg, sprawca wszystkiego we wszystkich. **7** Wszystkim zaś objawia się Duch dla [wspólnego] dobra. **8** Jednemu dany jest przez Ducha dar mądrości słowa, drugiemu umiejętność poznawania według tego samego Ducha, **9** innemu jeszcze dar wiary w tymże Duchu, innemu łaska uzdrawiania w jednym Duchu, **10** innemu dar czynienia cudów, innemu prorocтво, innemu rozpoznawanie duchów, innemu dar języków i wreszcie innemu łaska tłumaczenia języków. **11** Wszystko zaś sprawia jeden i ten sam Duch, udzielając każdemu tak, jak chce.

Załącznik nr 3

Karta pracy

Zapoznaj się z tekstem biblijnym mówiącym o charyzmatkach danych „z urzędu” (Rz 12,6-8)

6 Mamy zaś według udzielonej nam łaski różne dary: bądź dar prorocstwa - [do stosowania] zgodnie z wiarą; **7** bądź to **urząd diakona** - dla wykonywania czynności diakońskich; bądź **urząd nauczyciela** - dla wypełniania czynności nauczycielskich; **8** bądź **dar upominania** - dla karcenia. Kto zajmuje się rozdawaniem, [niech to czyni] ze szczodroblewością; kto jest **przełożonym**, [niech działa] z gorliwością; kto pełni uczynki miłosierdzia, [niech to czyni] ochoczo.

Karta pracy

Przeczytaj treść poniższych fragmentów z Biblii. Podkreśl w tekście cechy/działania potrzebne do otrzymania Ducha św. i Jego darów, charyzmatów i owoców

1. Ja jestem prawdziwym krzewem winnym, a Ojciec mój jest tym, który uprawia. Każdą latorośl, która we Mnie nie przynosi owocu, odcina, a każdą, która przynosi owoc, oczyszcza, aby przynosiła owoc obfity [...]. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić (J 15,1-3.5).
2. Jeżeli Mnie miłujecie, będziecie zachowywać moje przykazania. Ja zaś będę prosił Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami był na zawsze - Ducha Prawdy (J 14, 15-18).
3. A o cokolwiek prosić będziecie w imię moje, to uczynię, aby Ojciec był otoczony chwałą w Synu. O cokolwiek prosić mnie będziecie w imię moje, Ja to spełnię (J 14, 13-14).
4. Gdybym mówił językami ludzi i aniołów, a miłości bym nie miał, stałbym się jak miedź brzęcząca albo cymbał brzęiący. Gdybym też miał dar prorokowania i znał wszystkie tajemnice i posiadał wszelką wiedzę, i wszelką [możliwą] wiarę, tak iż bym góry przenosił, a miłości bym nie miał, byłbym niczym [...]. Tak więc trwają wiara, nadzieja, miłość - te trzy: z nich zaś największa jest miłość (1 Kor 13, 1-2.13).